

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO
NR. I-1367 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, nustatyta IV misija (prioritetas) – ilgas ir visavertis sveiko žmogaus gyvenimas, ir 4.2.7 punkto priemonė – kompetencijų centrų modeliu pagrįsto asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo sukūrimas.

Lietuvos sveikatos sistema grindžiama tuo, kad sudėtingiausios, brangiausios ir daugiausiai kompetencijų reikalaujančios asmens sveikatos priežiūros paslaugos yra koncentruojamos visų lygių paslaugas galinčiose teikti ir aukščiausią kompetenciją turinčiose asmens sveikatos priežiūros įstaigose – universitetų ligoninėse. Šiuo metu Lietuvoje veikia trys universiteto ligoninės statusą turinčios asmens sveikatos priežiūros įstaigos: Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos, Vilniaus universiteto ligoninė Žalgirio klinikos ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos. Atkreiptinas dėmesys, kad universitetų ligoninės šiuo metu veikia Vilniuje ir Kaune (vidurio ir rytų Lietuvoje), o vakarų Lietuvos regionų gyventojams tokias paslaugas gauti vakarų Lietuvos regione nėra galimybės (sudėtingiausių paslaugų suteikimui pacientai privalo vykti į Vilniaus arba Kauno universiteto ligonines). Vertinant Klaipėdos ligoninių patirtį, resursus, atsižvelgiant į regiono atstumus iki Kauno ir Vilniaus, taip pat Lietuvos vakarų regiono gyventojų skaičių, būtina gerinti vakarų Lietuvos gyventojams suteikiamų aukščiausio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą vakarų Lietuvos regione. Manytina, kad Klaipėdos mieste jau veikiančių ligoninių pagrindu galėtų atsirasti universiteto ligoninė.

Atkreiptinas dėmesys, kad regioninės politikos strategijoje, pateikiamoje Lietuvos regioninės politikos Baltojoje knygoje darniai ir tvariai plėtrai 2017–2030 metams (toliau – Baltoji knyga), pirmo uždavinio – sukurti veiksmingos regioninės politikos sistemą – veiksmo 7 punkte nustatyta, kad turi būti formuojami regioniniai centrai, tarp kurių 3 didžiausiuose miestuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje) sutelkiamos aukščiausio lygmens paslaugos ir specializuota infrastruktūra (universitetai, MTEP infrastruktūra, 3 lygmens sveikatos priežiūros įstaigos), teikiama parama aukštos pridėtinės vertės paslaugų plėtrai (17-18 psl., https://www.nrp.vrm.lt/data/public/uploads/2018/01/baltoji_knyga_galutinis-2018-01-15.pdf).

Minėtas Baltosios knygos veiksmas pagrindžia aplinkybę, kad Klaipėdoje taip pat galėtų atsirasti į sudėtingiausias, tretinio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas, orientuota universiteto ligoninė.

Paminėtina tai, kad šiuo metu būtina sąlyga universiteto ligoninės statusui gauti – viešosios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vienas iš dalininkų turi būti aukštoji mokykla, vykdanči medicinos studijas. Klaipėdos regione veikia valstybinė aukštoji mokykla – Klaipėdos universitetas. Klaipėdos universitete šiuo metu vykdomos slaugos studijos. Kad būtų sudaryta galimybė Klaipėdos universitetui tapti vienos iš Klaipėdos viešųjų asmens sveikatos priežiūros įstaigų dalininke, įstatyminis teisinis reglamentavimas turi būti pakeistas, kad valstybinė aukštoji mokykla (universitetas) galėtų būti viešosios asmens sveikatos priežiūros įstaigos (universiteto ligoninės) dalininke, jei valstybinėje aukštojoje mokykloje (universitete) būtų vykdomos ir slaugos studijos. Klaipėdos universitetui tapus vienos iš Klaipėdoje veikiančių ligoninių dalininke, būtų galima užtikrinti sveikatos srities mokslo vykdymo integravimą universiteto ligoninės struktūroje.

Universiteto ligoninė su savo baze taptų ir tam tikrų sričių kompetencijų centru vakarų Lietuvos regione. Turint tinkamai išdėstytą nacionalinę universiteto ligoninių sistemą, kurių

dalininkais būtų valstybė (atstovaujama Sveikatos apsaugos ministerijos) ir sveikatos srities (medicinos ir (ar) slaugos) mokslą vykdančios valstybinės aukštosios mokyklos, būtų galima efektyviai įgyvendinti tolygų atitinkamų sričių paslaugų kompetencijų centrų paskirstymą Lietuvos teritorijoje (kompetencijų centrai per universiteto ligonines rytų, vidurio ir vakarų Lietuvos regionams). Pažymėtina tai, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 metų gegužės 16 d. nutarime konstatuota, kad „valstybės sveikatos politiką formuojančios ir įgyvendinančios valstybės institucijos turi pareigą užtikrinti, kad valstybėje nuolat veiktų pakankamas tinklas tinkamai paskirstytų įvairias sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų“.

Labai svarbu paminėti ir tai, kad siekiant racionaliai ir efektyviai naudoti sveikatos sričiai skiriamus finansinius resursus (universiteto ligoninės sudėtingiausiomis operacijoms turi turėti brangiausią įrangą, skirti lėšas sveikatos priežiūros specialistų moksliniam tobulinimui ir pan.), universitetų ligoninių sistema Lietuvoje turi būti ne per tanki. Lietuvoje veikia ligoninių (universiteto statuso neturinčių) tinklas, kuris užtikrina visų būtinų asmens sveikatos priežiūros paslaugų paketo teikimą pacientams, todėl universiteto ligoninės turi būti steigiamos (turi veikti) pirmiausiai siekiant užtikrinti kitų tam tikro regiono ligoninių negalėjimą užtikrinti sudėtingiausių paslaugų teikimo. Atsižvelgiant į tai, universiteto ligoninių sistema (jų skaičius) atitinkamu laikotarpiu turėtų būti reglamentuotas.

Atsižvelgiant į paminėtas priežastis, teikiama Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas) tikslai ir uždaviniai:

- sudaryti teisinės prielaidas Klaipėdoje turėti universiteto ligoninės statusą turinčią asmens sveikatos priežiūros įstaigą;
- nacionaliniu mastu įtvirtinti universiteto ligoninių statusą turinčių asmens sveikatos priežiūros įstaigų skaičių (sistemą).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Projekto iniciatoriai – Seimo nariai kartu su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptariami teisiniai santykiai.

Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad universiteto ligoninė – viešoji asmens sveikatos priežiūros ir mokslo įstaiga, kartu su valstybine aukštąja mokykla vykdanči trijų pakopų medicinos studijas, teikianti visų lygių asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir tobulinanti medicinos specialistus. Universiteto ligoninės steigėjai – Sveikatos apsaugos ministerija ir valstybinė aukštoji mokykla.

Nuo 2021 m. spalio 1 d. įsigalioja Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 27 straipsnio 4 punktas, kur nustatyta, kad LNSS viešųjų įstaigų steigėjais gali būti ir viešosios įstaigos savininko ar dalininko teisės ir pareigos įgyvendinti gali valstybinės aukštosios mokyklos (universitetai) kartu su valstybe (Sveikatos apsaugos ministerija įgyvendina valstybės, kaip viešųjų įstaigų dalininkės, teisės ir pareigas), gavusios (gavę) Vyriausybės leidimą (Vyriausybės leidimas būtinas ir tais atvejais, kai valstybinės aukštosios mokyklos (universitetai) tampa jau įsteigtų LNSS viešųjų įstaigų, kurių savininkė yra valstybė, dalininkėmis (dalininkais).

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Projektu siūloma naujai nustatyti, kad:

1. Universiteto ligoninė – viešoji asmens sveikatos priežiūros įstaiga, kartu su valstybine aukštąja mokykla (universitetu) vykdanči ne tik medicinos, bet ir slaugos studijas.
2. Universiteto ligoninės steigėjai (dalininkai) – valstybė (Sveikatos apsaugos ministerija įgyvendina valstybės, kaip viešųjų įstaigų dalininkės, teisės ir pareigas) ir valstybinė aukštoji mokykla (universitetas), kurioje vykdomos medicinos ir (ar) slaugos studijos.

3. Universiteto ligoninė steigiama arba jau veikianti ligoninė universiteto ligoninės statusą gali įgyti Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 27 straipsnio 4 punkte (nuo 2021 m. spalio 1 d. galiosianti redakcija) nustatyta tvarka, t. y. tik gavus Vyriausybės leidimą.

4. Nustatoma, kad Lietuvoje miestuose, kuriuose veikia medicinos ir (ar) slaugos studijas vykdančios valstybinės aukštosios mokyklos (universitetai), veiks po vieną universiteto ligoninę Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje.

Šiuo metu Vilniuje veikia dvi universiteto ligoninės. Projektu siūloma nustatyti, kad Vilniuje veiktų viena universiteto ligoninė. Toks siūlymas grindžiamas tuo, kad įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas dėl sveikatos priežiūros įstaigų tinklo formavimo, vienas iš pagrindinių kriterijų yra monoprofilinio pobūdžio paslaugas teikiančių įstaigų inkorporavimas į daugiaprofilines paslaugas teikiančių įstaigų struktūrą.

Priėmus Projektą bus sudarytos teisinės prielaidos vakarų Lietuvos regione turėti aukščiausio lygio paslaugas teikiančią universiteto ligoninę. Taip bus gerinamas asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas vakarų Lietuvos regiono gyventojams.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Projektas neigiamų pasekmių neturės.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas Projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Projekto nuostatų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Papildomų įstatymų priimti ar pakeisti nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus Projektą Klaipėdos miesto savivaldybė, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, sveikatos apsaugos ministras, universitetai pagal kompetenciją turės priimti teisės aktus, susijusius su Klaipėdos mieste veikiančių skirtingo pavaldumo ligoninių reorganizavimu, dalininko (savininko) teisių pasikeitimu.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, sveikatos apsaugos ministras, universitetai pagal kompetenciją turės priimti teisės aktus, susijusius su monoprofilinės (specializuotos) universiteto

ligoninės Vilniuje reorganizavimu jos veiklą integruojant į daugiaprofilinės universiteto ligoninės statusą turinčios Vilniuje veikiančios ligoninės struktūrą. Taip pat turės būti priimti sprendimai dėl tų asmens sveikatos priežiūros įstaigų (Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės, Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninės), kurių dalininkėmis yra valstybė (atstovaujama Sveikatos apsaugos ministerijos) ir Vilniaus universitetas ar Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, tačiau asmens sveikatos priežiūros įstaigos neturi universiteto ligoninės statuso.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Projekto įgyvendinimui papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks. Projektu įtvirtinus universiteto ligoninių skaičių (sistemą), bus racionaliai naudojamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšos, nes sudėtingiausių ir brangiausių paslaugų teikimas bus koncentruojamas universiteto ligoninėse.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Projektu siūlomi pakeitimai buvo aptarti ir pristatyti Klaipėdos ligoninių vadovams bei Klaipėdos regiono savivaldybių atstovams.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Projekto žodžiai, kurių reikia jiems įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „universiteto ligoninė“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Projektą teikia Seimo nariai